

kastimi lisami; ušesa so špičaste in s kratko dlako pokrite. Po životu je sploh črnkasto rujava, s progami, ki se pa malo poznajo; rep je malo da ne povsod črn, šopast in polosmi palec dolg. Cela zver meri okoli 9 čevljev in deset palcev.

Iz tega vidijo čitatelji, da hijena ni po vsem tako grozovita žival, kakor nam jo popisujejo zverinarji. Tudi ni tako divja, da bi se človeka nikdar ne privadila; popotniki pripovedujejo, da se dá hijena tako ukrotiti, da je udana in zvesta svojemu gospodu kakor pes.

Naj omenim pri tej priložnosti še nekaj vraž, ki jih o hijenah imajo ondotni prebivalci. Pravijo nek, da pes popolnoma vse počutke zgubi, ako ga hijena osenči, da grozovitne te zveri morejo posnemati človeški glas, ter vabijo s tem ljudi k sebi, da jih umoré; na dalje menijo, da ena in ista žival je on in ona, da je tedaj zdaj on, zdaj ona, kakor se ji zljubi. Čudno je le, da te prazne vere imajo vsi ljudje, pri katerih hijene prebivajo; tako so Arabci do dobrega prepričani, da bi človek znoril, ako bi hijenine možgane jedel; zakopujejo tedaj vselej pridno hijenine glave, da ž njimi nihče coprati ne more. Mislijo še celó, da so hijene skrite čarovnice (copernice), ki so podnevi kakor ljudje, ponoči se pa kakor hijene spremené, da vsem pravičnim škodo delajo.

Peščenikar.

Národopisne črtice.

Slovani v doljni Avstrii.

Iz doljne Avstrije. J. Ž. 23. apr. Čakavcem na čast! Bivši na cerkvovanji v svoji najbližnji okolici, se vé da med čistimi Nemci, iz nenade zagledam celo krdelce, s procesijo slovanskega običaja in obličja prišedših ljudi. Prašajočemu po njih domovini in stanovanšču mi odgovorijo, da niso dalječ od tod in rekó: „čá da bi gospodin zapovedali od nas pozvediti?“ Nič družega ko vašo naselitev v te kraje. „Dač — mi odgovoré — naj dojdu gospodin v Preravo k nam, pa jim budu naš gospodin se (namesti vse) povedali.“ Hočem, dragi! Z Bogom! — Bil je lep pomladansk dan, ko se odpotim iz doma, in že v 3 urah pridrdra vozeč z menoj med omenjene čakavce v Preravo tik moravske meje stanujoče. Ko se v selu pokažem, me brž obdá od onega cerkvovanja znano krdelce možakov; pohlevno se mi priklanjajo in mi roke poljubujejo ter me z velikim veseljem g. župniku (fajmoštru) predstavljajo. Gospod župnik, rojen Moravec, me radostno in prav gostoljubno sprejme, ter mi vse farne zapisnike (protokole) in naselitve tega ljudstva kazajoče spise pregledati dovoli.

Našel sem v arhivu latinsk spis, povzet iz materske fare (Mutterpfarre) Fröllersdorf, tako na pr. se glasečega zapopadka:

Leta 1584, tedaj pred 280 leti, je neki baron Teufenbachovo ljudstvo iz Hrvatije sém povabil in jih v te 3 sela Neuprerau, Fröllersdorf in Guttenfeld zastanovil, ktere 3 sela so bile po strašno hudih vojskah in krvavih morijah izpraznjene tako, da ni duše poprejšnjih tukajšnjih stanovavcev žive ostalo! Zdaj v teh 3 farah okoli 2000 duš živi, samih čistih čakavcev, neomadeževanega značaja, ki vse šege in navade kakor največe svetinje naroda svojega ljubijo in spoštujejo. Gosp. župnik pričuje, da so ti ljudje tako lepega ponašanja, tako hvalevredne nravnosti, da se slobodno njih sorodnici na jugu in kjerkoli bivajoči ponašajo z njih čednostmi. Niti pijancev niti kvartašev ali bodisi kakih družih malopridnežev med njimi ne najdeš; gospodarstvo lepo glešajo, snažni v vsakem smislu in delavni

so; lep red in mir med njimi in med sosesko pravljuje; zmerni so, poslužni, nauke svojega pastirja kot zlato in srebro čislajo, ljubijo in se v vsem tako dobro vedejo, da nihče ne pomni, da bi le eden izmed teh Slovanov bil kdaj v kriminalni ali bodisi kaki drugi ječi tičal. Ker na vse strani zmerno in pošteno živé, zato pa tudi veliko starost dosežejo. 84leten starček — čáča mu je unučič rekel — ljubojasnega lica in sokolovih oči, še kakor jelen bister in zdrav pride v pivnico svojega sina ter se k nam pridruži in nam marsiktero dogodbo svojega dolzega življenja pové. Vprašam ga med mnogimi družimi razgovori: „Čáča! čá li mislite vi, budu li vaši unuci kada tvrdi nemci, jer jih sad vrlo dobro i marljivo u školi, ko vidio sam, i u crkvi, kao vi kažete, nemški uré?“ Ognjevito skoro enmalo razjaden mi odgovori: „Gospodine! ošče ostaneju Hrvati za tisoč let! — Na pitanje moje: „znate li ošče hrvatski Boga moliti?“ reče: „dáč.“ „Rad bi vas „Oče naš“ moliti čul, dragi čáča.“ On začne, jaz pa pišem: „*Otac naš, ki si na nebesih, svetise ime tvoje, pridi k nam kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja kako na nebi tako i na zemlji, kruh naš vsakidanjí dajte nam ga Bog danas, odpustite nam Bog duge naše, kako i mi odpuščame družnikom našim, nezapeljaj nas vu skušavanje, nego oslobodi nas od sega zla. Amen.*“

„*Zdrava budi Maria, milosti si božje puna, gospodin je Bog s tobom, ti si blažena med ženami, blaženi sad od otrube tvoje svete Ježus, sveta diva Maria, majka božja, molite Boga za nas za sé grešnike, sada vavu uru smrti naše. Amen.*“

„*Ja verujem na Boga, oca, semogučega, ki je stvoril nebo i zemlju, va Ježusa Kristuša, sina njega jedinoga gospodina našega, ki se je počel od duha svetega, porodil je se od device Marie, mučen pod Pontskiu Pilatu, na križ raspet bil, umrl je i pokopan, stupil dolí na pakal, tretí dan v izmrtvih stal, stupil na nebesa, onde sedi koda Boga na desnu stran, od onde on će priti sudit žive i mrtve, i ja verujem va duha svetoga, va svetu crikvu mater katoličansku, si sveti občinstvo, grihom odpuštenje, telo zmrtvih stanjanje, šítak vekivečni. Amen.*“

Od treh strani so večidel z Nemci, samo od ene strani s slovanskimi Moravani v dotiki. Knjige v svojem narečji pisane dobivajo iz Železnega mesta na Ogerskem (Eisenstadt) ali iz Šoprona. V šoli se morajo vse nauke nemški učiti, v cerkvi nemški peti, nemški spovedovati itd. Vidi se tedaj iz tega, da se nikdar ni besedice v matarinščini učili niso in da niso nikdar tako srečni bili, da bi kadaj bodisi gospodina, bodi šolnika v svojem jeziku izobraženega imeli! Neizmerno so se mi radovali, da sem k njim prišel, in čudili so se, da je bilo kaj, čuvšega me tako lahko in gladko ž njimi govoriti! Verujte mi, da, ako bi bili pravico imeli kakor prve krščanske soseske si zbirati duhovna, jednoglasno bi bili mene si zbrali; ali za koliko časa, to je, se vé da, vprašanje. Vsacega domoljuba srce se mora segreti in raztaliti se med milim tem narodičem. Dobro sem se moral vojskovati, da se mi zdaj in zdaj ni solza udrla! Pri odhodu sem jih tolažiti moral, da še pridem k njim in da se tedaj še bolje razumeli bomo. — Ako ne bi bil že poprej znal, kaj je narod in narodnost, in kaj domovina in domoljubnost, bi se gotovo moral bil od tega nedolžnega narodiča, tako malega po številu, pa tako velikega po domoljubju naučiti! Oj renegati, črne vam lica, dojdite semo, in stavim, kar je vam drago, da se od te male čakovske vejice — onoga orjaškega drevesa — plodorodnega duha bote navzeli — in konečno preobrnili! Ali še imate zdaj z mahom zamašene ušesa, da ne slišite, in z debelo mreño preraščene oči, da ne vidite: da narodna „kri ni voda?“

Ozrite se na ta rodoljubni mali čakavski rodiček, in pomnite si možato besedo 84letnega neukega pa rodoljubnega starčeka: „ošče ostaneju za tisoč let Hrvati.“

Prislovice in reki iz Istre.

Nabral Jakob Volčič.

Bolje je va svojoj gromačč (zid brez melte), nego va tujoj polačč.

Vsako prase rije mrkvu zase (sebičnost).

Neka vsaki svoju misal melje (zase skrbi).

Nima koliko bi mrav nosil (nič nima).

Aj more! (srečno) tko more (ki je srečan), ni junaka, koga nepremore.

Ki kanta (poje), kvasti, ali zla, nemisli.

Jedna put (cesta) kupuje, druga prodava.

Sneg božičnjak je železnjak (leno kopni).

Vsaki dobar nepoznan (omnis bonus, donec probetur malus).

Ako su ti naša vrata železna, nisu tla steklena. (Ako ti je težko do nas priti, čemo te toliko bolje sprejeti).

Svoja doma, svoja volja; tuja doma, tuja volja.

Zena kući tri kute drži, a četvrtoga mužu pripomore.

Veli danki mali ulamki (o kresi rado kruha primanjkuje).

U Sobotu radi sirot sunce sveti (da si za nedeljo robico operejo).

Ki mrvice pobira (hrani), od glada ne umira.

Otroku se z malom stvarom ugodi, a još z manjom prevredi.

Strah v malem meste stoji (lahko pride).

Bog dava, ma ne hita.

Dobra pogača dobrega gosta doma čeka. (Dobrim divojkam se ni treba v zakon ponujati).

Teplo ti iz ust, a mrzlo ti va nedra pada. (Kar govoriš, ti na vest pada).

Kavran kavranu oči ne vykluje (vy = iz), aš (zač, ač), oba na mrhu pridu.

Neće mi pest va uho, (tega nečem razumeti).

Kruh izlivit (izdolbsti), koru pustit (to bolje si izbrati).

Od njega ni kvrka ¹⁾ ni mrka ²⁾ (nič ni slišati).

Kripko, nožica, ni vince vodica.

Za njega govoriš, za se opravljáš (govoriš, da ti bode po njem korist).

Ljudi od ljudi, ljudi k ljudem (dobri z dobrimi).

Vrag od vraga, vrag k vragu (zli so zlimi).

Oči na mlade ljudi padaju.

Zaradi mužkega klobuka će najprvo smutnja poteći.

On bi se narugal tici letecoj (jako narugljiv je).

I pas lajanjem zasluži svoj lokež (kar položče) (vsakemu delo njegovo plačilo).

Pokajališče pride, povratilišče ne (srečna priložnost se ne povračeva).

¹⁾ Od kvrčati = malo plakati (od deteta) još manje: knješčati; jako: vriščati.

²⁾ Od s-mrčati (schnarchen).

Slovstvene stvari.

Jugoslavensko slovstvo.

* *Sidro. Glasilo trgovine, obrtnosti i narodnega gospodarstva.*

Tako se glasi nov časnik, ki je v Zagrebu začel izhajati maja meseca enkrat v tednu in za celo leto po pošti veljá 4 gold., za pol leta 2 gold. Prinašal bode

o omenjenih predmetih po domače (popularno) pisane članke. Vlastnik in vrednik mu je gosp. A. Jakić.

* *Venčič domoljubnih pjesama* od J. Sundečića. U Zagrebu.

Pesmi Sundečićeve so take mile in preproste, da so vredne, da jih pozná tudi vsak izobražen Slovenec. Kako lahko razumljiv nam je jezik njegov, naj rodoljubom našim kaže ena pesmica.

Tri zrna.

Domorodna ljubav,

Sloga domorodna,

Domorodna žrtva:

Tri su zrna plodna,

Iz kojijeh klije

Domovini sreća,

Prava, postojana,

Čvrsta i najveća.

* *Die slovenische Literatur. Eine historische Skizze* von Prof. Dr. Klun. Wien 1864.

Od teh črtic je prvi del natisnjen v 3. letošnjem zvezku dunajskega časnika „Oesterr. Revue“, dva druga dela prideta kmali na svetlo. Dobro je, da pridejo mične te črtice tudi v samostojni knjižici na dan. Naslov njen že kaže, da visokospoštovani naš rojak, ki tudi med Nemci ni pozabil matere svoje, se ni podal na polje obširnega popisa slovenskega slovstva, ampak da je namen njegov le, nemškim bravcem v kratkih pa jedernatih črticah podati delavnost Slovencev od nekdanj do danes. In to je tako dobro zadel, da mu moramo biti hvaležni, da nemškemu svetu kaže zgodovino slovstva našega. Prvi zvezek, ki je dozdej na svetlo prišel, sega na 24 stranéh do časa P. Marka Pohlina. Zanimiva bo cela knjižica.

Slovenske pesmi.

Slovenske pesme. Složila in posvetila častitljivemu gospodu Dav. Terstenjaku brata doktorja Benjamin in Gustav Ipavca. V Celji založil J. Tarman, knjigotržec. II. zvezek. Cena 80 kr.

Ta, drugi zvezek ima 8 pesem, izmed katerih so 4 („Pobratimija“, „Slovenka“, „Sirota“, „Napitnice“ za samospeve, 4 pa („Molitev“, „Obljuba“, „Na ples“, „Zagorska“) za čveterospeve zložene. Ime gospodov Ipavcev je v muzikalnem našem svetu na tako dobrem glasu, da vsaka pesem nam je že sama po sebi priča lepega dela. Kar pesmam naših Ipavcev še posebno ceno daje, je to, da so „naše gore listi“, to je, da so v narodnem duhu zložene in izvirne, ne pa posnete ali strojene po drugih tujih melodijah. Ta hvala gré tudi pesmam tega, družega, zvezka: povsod nahajaš izvirne ideje slovanskega značaja; še prav posebno so pa nam všeč: „Sirota“, „Zagorska“, „Napitnica“ na besede Prešernove „Odrodile so trte“ itd. Vse so izdelane glasu pevčevemu lepo primerne; stavki čvetorospevov pa še posebno kažejo umetno roko, ki je v pravilne sekirice zložila melodije. In tako želimo hvalevrednemu novemu snopiču, da potuje križem po svetu slovenskem in da se nahaja povsod, kjer „grlica v domačem logu“ poje!

Deželni zbori.

Deželni zbor štajarski.

(Po hitropisnem zapisniku.)

Gospod Herman (optujski poslanec svoj nasvet, naj bi se namreč na Štajarskem za slovenski jezik skrbelo po učilnicah in pisalnicah, podpira) tako: O tej stvari sem uže v lanskem zboru imel dolg govor, in ker nisem